

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора,
провідного наукового співробітника науково-дослідного відділення
управлінської діяльності в Державній прикордонній службі України
науково-дослідного відділу Національної академії Державної прикордонної
служби України імені Богдана Хмельницького

Довганя Валерія Івановича

на дисертаційну роботу Мужиченка Євгена Олександровича на тему:

«Механізми державного регулювання розвитку
житлово-комунального господарства в умовах цифровізації»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування»
за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність обраної теми

Актуальність дисертаційної роботи визначається необхідністю вдосконалення механізмів державного регулювання житлово-комунального господарства в умовах активної цифровізації суспільства та реформування системи публічного управління. Житлово-комунальне господарство (далі – ЖКГ) є стратегічно важливою сферою національної економіки, яка забезпечує належні умови життєдіяльності населення, функціонування житлової та комунальної інфраструктури, а також соціально-економічну стабільність держави. Водночас сучасний стан сфери ЖКГ характеризується значною кількістю організаційних, фінансово-економічних та управлінських проблем, що потребують застосування нових підходів до державного регулювання галузі.

Особливого значення набуває інтеграція цифрових технологій у систему державного управління житлово-комунальним господарством. Цифровізація створює можливості для розвитку електронних платформ взаємодії, удосконалення механізмів моніторингу та контролю, автоматизації управлінських процесів, підвищення прозорості використання бюджетних

ресурсів та покращення якості надання житлово-комунальних послуг. Реалізація цифрових рішень сприяє підвищенню ефективності координації між органами державної влади, органами місцевого самоврядування та підприємствами ЖКГ, що є особливо важливим в умовах післявоєнного відновлення та модернізації інфраструктури України.

Актуальність теми дослідження також посилюється необхідністю формування сучасної цифрово-орієнтованої моделі державного регулювання ЖКГ, здатної забезпечити стійкий розвиток галузі, підвищення ефективності управління та адаптацію сфери житлово-комунального господарства до сучасних соціально-економічних викликів.

Відповідно зазначеному, варто виокремити наукову і прикладну значущість дисертаційної роботи Мужиченка Євгена Олександровича на тему: «Механізми державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства в умовах цифровізації», спрямовану на розвиток теоретико-методичних положень та обґрунтування практичних рекомендацій щодо механізмів розвитку державного регулювання житлово-комунального господарства в умовах цифровізації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну роботу виконано в межах плану науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка» за темами: «Механізми державного управління регіональним розвитком в умовах реформатування владних відносин» (№ 01200105292); «Публічне управління та децентралізація влади» (№ 01200101815); «Європейський досвід 21 інноваційного розвитку системи публічного управління для забезпечення суспільної стабільності України» (№ 0120U104277). Особистий внесок автора у виконанні зазначеної теми полягає у проведенні наукових досліджень в частині визначення рекомендацій щодо механізмів розвитку державного регулювання житлово-комунального господарства в умовах цифровізації.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій

Результати дисертаційної роботи та запропоновані автором висновки й рекомендації характеризуються належним рівнем обґрунтованості та достовірності. Це забезпечується широким аналізом наукових праць українських і зарубіжних учених, які досліджують проблеми державного регулювання житлово-комунального господарства, цифровізації управління та впровадження сучасних цифрових технологій у публічне управління. Використання статистичних і аналітичних даних дозволило комплексно оцінити процеси цифрової трансформації сфери ЖКГ.

Під час виконання дослідження застосовано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема системний підхід, методи аналізу та синтезу, порівняльний і статистичний аналіз, узагальнення та абстрагування. Це забезпечило достатній рівень обґрунтованості наукових положень і практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів державного регулювання ЖКГ із використанням цифрових інструментів. Отримані результати є достовірними та мають практичну цінність.

Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність установленим вимогам щодо оформлення

Структура дисертаційної роботи повністю відповідає чинним вимогам Міністерства освіти і науки України щодо оформлення дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Робота містить усі необхідні структурні елементи, зокрема вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг дисертаційного дослідження становить 203 сторінки комп'ютерного тексту. У роботі наведено 22 таблиці, 8 рисунків та 17 додатків. Список використаних джерел охоплює 266 найменувань, що свідчить про достатній рівень опрацювання наукової бази дослідження.

Текст дисертації викладено логічно, послідовно та у відповідності до вимог наукового стилю. Структура роботи забезпечує цілісне сприйняття матеріалу,

дозволяє чітко простежити взаємозв'язок між теоретичними положеннями, аналітичними результатами та практичними рекомендаціями. Використаний понятійно-категоріальний апарат є коректним і відповідає сучасному рівню розвитку науки у сфері публічного управління, державного регулювання та цифрової трансформації житлово-комунального господарства.

У першому розділі дисертаційної роботи досліджено теоретичні засади функціонування та державного регулювання житлово-комунального господарства. Розкрито сутність ЖКГ як важливої складової національної економіки, визначено його роль у забезпеченні життєдіяльності населення та функціонуванні інфраструктури держави. Проаналізовано еволюцію наукових підходів до формування механізмів державного регулювання, узагальнено теоретичні положення щодо управління галуззю та обґрунтовано необхідність її цифрової трансформації.

У другому розділі здійснено комплексний аналіз сучасного стану житлово-комунального господарства України та практики його державного регулювання в умовах цифровізації. Досліджено основні показники розвитку галузі, стан житлової та комунальної інфраструктури, а також вплив воєнних дій та соціально-економічних факторів на її функціонування. Значну увагу приділено оцінці рівня впровадження цифрових технологій у систему управління ЖКГ, виявленню проблемних аспектів та ключових ризиків. Використання економіко-статистичних методів, порівняльного аналізу та SWOT-аналізу дозволило сформулювати обґрунтовані висновки щодо перспектив цифрової трансформації галузі.

У третьому розділі обґрунтовано напрями вдосконалення механізмів державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства на основі цифрових технологій. Розроблено концептуальну модель цифрового управління галуззю, яка базується на принципах багаторівневої взаємодії між органами державної влади, місцевого самоврядування та підприємствами ЖКГ. Удосконалено організаційно-економічні та інституційні механізми шляхом впровадження цифрових платформ, систем моніторингу, аналітичних

інструментів та цифрового тарифоутворення. Обґрунтовано доцільність формування єдиного інформаційного середовища для підвищення прозорості управління та ефективності прийняття рішень.

Отримані результати дослідження є завершеними, обґрунтованими, мають наукову новизну та практичну значущість і можуть бути використані у діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств ЖКГ та у навчальному процесі.

Наукова новизна одержаних результатів

Науковою новизною роботи дисертаційної роботи, виконаної Мужиченком Є.О. є розробка концептуальної моделі державного регулювання розвитку ЖКГ на основі цифрових технологій, яка на відміну від існуючих, передбачає застосування комплексного інституційного підходу до формування системи управління ЖКГ на основі реалізації цифрових рішень, що побудовано на принципах багаторівневої взаємодії між рівнями та формування нормативно-координаційного, інституційно-регуляторного та інноваційно-цифрового взаємозв'язку, сутнісно модель обґрунтовує необхідність переходу від традиційної системи управління галуззю до цифрово-орієнтованої моделі регулювання.

Заслуговують на увагу підходи щодо узагальнення та систематизації механізмів державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства, які, на відміну від існуючих, ґрунтуються на системній інтеграції цифрових рішень, моніторингу та контролю.

Вагомим з теоретичної та практичної точки зору є удосконалення підходів щодо розробки методології оцінювання ефективності державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства, що полягає у використанні цифрових індикаторів результативності та дозволяє комплексно враховувати соціальні, економічні й управлінські ефекти цифровізації галузі.

Науковий і практичний інтерес має подальший розвиток положення щодо посилення ефективності організаційно-економічних та інституційних механізмів

державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства в умовах цифровізації, що, на відміну від існуючих підходів, ґрунтуються на інтеграції цифрових інструментів управління та механізмів міжрівневої координації.

У дисертації дістали подальший розвиток положення щодо: розширення системи класифікації механізмів державного регулювання ЖКГ, враховуючи інноваційно-цифровий механізм, що дозволить забезпечити комплексну координацію розвитку галузі на всіх рівнях регулювання; розроблення та впровадження дорожньої карти розвитку житлово-комунального господарства на основі впровадження цифрових технологій, що дозволяє поетапно модернізувати систему державного регулювання галуззю та враховує інституційні, інноваційні та соціально-економічні виклики; підходи до використання електронних та аналітичних платформ у процесах державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства, що передбачають створення централізованих та регіональних інформаційних екосередовища, де особлива увага приділяється контролю якості даних, захисту конфіденційної інформації та формуванню дієвого комунікаційного каналу між усіма рівнями регулювання та споживачами.

Наукове та практичне значення отриманих результатів

Практичне значення результатів дисертації полягає у можливості їх застосування для вдосконалення системи управління житлово-комунальним господарством та діяльності органів публічної влади. Розроблені положення та рекомендації впроваджено в діяльність Управління ЖКГ Святошинської РДА м. Києва, де вони використані для удосконалення організаційних, тарифних та цифрових механізмів управління (довідка № 107-39-350 від 31.03.2026).

Результати дослідження застосовано КП «Керуюча компанія з обслуговування житлового фонду Святошинського району м. Києва» при впровадженні цифрових інструментів у процеси управління житловим фондом (довідка № 107/56-789 від 26.03.2026). Також напрацювання використано Асоціацією ОСББ і ЖБК Святошинського району м. Києва для удосконалення інституційних підходів до управління ЖКГ на основі цифровізації (довідка

№ 300326-2 від 30.03.2026). Окремі результати впроваджено в освітній процес Національного університету «Чернігівська політехніка» (довідка № 202/08-540 від 30.03.2026).

Також, результати дисертаційної роботи мають виразну практичну спрямованість, можуть бути використані у сфері публічного управління та адміністрування і сприяють підвищенню ефективності державної політики житлово-комунального господарства в Україні.

Повнота опублікованих результатів дисертації

Результати дисертаційної роботи Мужиченка Євгена Олександровича пройшли належну наукову апробацію, що підтверджується їх оприлюдненням у наукових виданнях та представленням на конференціях різного рівня.

Автором опубліковано 8 наукових праць, які відображають основні результати дослідження. Серед них:

- 1 стаття у виданні, індексованому в Scopus;
- 4 статті у фахових наукових виданнях України;
- 3 публікації у матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій.

Опубліковані праці охоплюють теоретичні, методичні та прикладні аспекти досліджуваної проблематики. Сукупність наукових публікацій засвідчує достатній рівень апробації результатів та їх відповідність вимогам до дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

Дотримання принципів академічної доброчесності

За результатами аналізу поданих матеріалів дисертаційної роботи Мужиченка Євгена Олександровича не виявлено порушень принципів академічної доброчесності. Усі використані в дисертації наукові джерела, нормативно-правові акти та аналітичні матеріали належним чином процитовані й відображені у списку використаних джерел.

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, мають самостійний характер, є логічно обґрунтованими та базуються на репрезентативній теоретичній і емпіричній базі. Запозичення ідей та результатів інших авторів здійснено з дотриманням вимог чинного законодавства України у сфері авторського права та внутрішніх нормативних документів закладу вищої освіти щодо забезпечення академічної доброчесності.

Дисертаційна робота виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності, а рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій є достатнім для визнання результатів дослідження коректними та науково значущими.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи науковий рівень та практичну значущість дисертаційної роботи Мужиченка Євгена Олександровича, необхідно зазначити окремі положення, що мають дискусійний характер і можуть бути предметом подальших наукових досліджень:

1. У дисертаційній роботі автором проведено комплексне дослідження механізмів державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства (с. 40-42). Водночас доцільним було б більш ґрунтовно висвітлити особливості нормативно-правового забезпечення цифрової трансформації сфери ЖКГ в Україні та проблеми його адаптації до європейських стандартів.

2. Автором обґрунтовано необхідність впровадження цифрових інструментів у систему державного регулювання житлово-комунального господарства (с. 61-63). Разом з тим, у роботі недостатньо уваги приділено питанням кадрового забезпечення цифрової трансформації галузі та рівню цифрових компетентностей працівників сфери ЖКГ.

3. У другому розділі здійснено аналіз сучасного стану житлово-комунального господарства та чинних механізмів державного регулювання (пункт 2.1). Проте аналітична частина дослідження могла б бути посилена

шляхом використання ширшого спектра кількісних індикаторів оцінювання ефективності цифровізації системи управління ЖКГ.

4. Автором запропоновано напрями удосконалення організаційно-економічних та інституційних механізмів державного регулювання (с. 110-112). Водночас окремі рекомендації щодо розвитку електронних платформ взаємодії між суб'єктами сфери ЖКГ потребують більш детального визначення механізмів інформаційної взаємодії та адміністрування даних.

5. У п. 3.3 автором приділено значну увагу впровадженню цифрових технологій у систему управління та контролю розвитку ЖКГ. Разом з тим, у роботі недостатньо висвітлено питання оцінювання соціального ефекту від реалізації запропонованих цифрових рішень для населення та територіальних громад.

Зазначені зауваження не знижують наукової цінності дисертаційної роботи та мають переважно рекомендаційний характер, відкриваючи перспективи для подальших досліджень у даному напрямі.

Загальні висновки та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Мужиченка Євгена Олександровича на тему «Механізми державного регулювання розвитку житлово-комунального господарства в умовах цифровізації» є завершеним, цілісним і самостійно виконаним кваліфікаційним науковим дослідженням, що виконане на належному науковому рівні та відповідає вимогам академічної доброчесності.

Дослідження спрямоване на розв'язання актуального наукового завдання, пов'язаного з поглибленням теоретико-методологічних засад та розробленням науково обґрунтованих практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів державного регулювання житлово-комунального господарства в умовах цифрових трансформацій.

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про

затвердження» (зі змінами), Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Таким чином, є підстави вважати, що Мужиченко Євген Олександрович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

д.держ.упр., професор,
провідний науковий співробітник
науково-дослідного відділення
управлінської діяльності в Державній
прикордонній службі України науково-
дослідного відділу Національної академії
Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького

Довгань В. І.